

מתרסל עלינו

סול בלו: "...הלכתי לספרייה לקרוא את דרייזר ואת שרווד אנדרסון -

ולא את שלום עליכם וי"ל פרץ. אם כן. כיצד ביכולתי להיות סופר

יהודי? ... מבחינתי. המונח 'סיפרות יהודית' אמריקאית הוא חסר כל

ערך ... בניי אדם המצויים תחת השפעה שלילית. או לחץ של מילחמה

ופאשיזם. מתחילים לומר: הסופר הזה הינו סופר יהודי..."

טור על בלו

...ראשית כל עלי לציין שכל ספרי הינם, למעשה, ספרים קומיים. כן מצוי בהם מרכיב חשוב, שמונתו למי נוע התייחסות רצינית מדי אליהם. אם תמשיך לראות בספרי, ערשה, אשר בעדה ניתן לבחון שאלות חברתיות או פוליטיות, הם ייראו לך מזגנים ביותר. אך אם תעיין בהם כהתאם לרוח שמרבית האמריקאים והבריטים קוראים אותם - בעיקר כספרים קומיים - הרי שתראה אותם באופן אחר. אלא שלמרבית הצער, נדמה לי שאנשים החיים בחברה הנתונה במשבר מתמיד מאבדים את חוש ההומור שלהם ואת טעמם לקומיות. אני חושב שריחוקה של ארצות-הברית מהקונפליקט המזרח-תיכוני, תוך נר צול הביטחון שבחיים הכלכליים של אמריקה, מכיאים לכך שיש באפשרותנו לטפח סינגון זה של סופר מברח. אם אתה מתעלם מברח זה, הרי שהתעלמת מהכל ..."

בסיפרו כוכבי-הלכת של מר סאמלר מתאר סול בלו את גיבורו, עיתונאי יהודי קשיש. היוצא לבקר בישראל במהלך מלחמת-ששת-הימים. שאלתי את בלו לסיבות שמשכו את גיבורו סאמלר להגיע לישראל הלוחמת, ותשובתו היתה פסקנית:

... אמריקאים רבים יצאו לכסות מהפיכת 1917 ברוסיה. כך שמעשהו של סאמלר הוא מעשה טבעי ביותר. גם אסור לך לשכוח שגיבוי-הנדודים של האמריקאים הוא נפוץ ביותר. תופעה זו החלה עוד לפני מלחמת-העולם הראשונה. המילחמה פתחה רק את זרם האמריקאים אל מעבר לאטלנטי, נחשול הנמשך עד עצם היום הזה. כך שאיני רואה תופעה יוצאת-דופן כמעשהו זה של סאמלר... מעניין לצטט כאן קטע ממאמר של ז'קלין כהנוב בהארץ, שם היא כותבת על גיבורו של סאמלר בישראל:

... הרי ישראל מסמלת בעיניו את ההישארות-בחיים, את סוג השפיות, שרומה כי העולם שכחה. כאורח אישי ובאור רח קולקטיבי ממשויכים היהודים לטפח כאן את, עקרונותיהם הקטנות, יהיה אשר יהיה, נוקמים אלימות כשיש צורך, אך לעולם אינם מאדירים אותה, בשל עצמה, בשם השיתרון... "נדמה שלאיינטרסציה מעין זו התכוון סול בלו כאשר אמר, "נדמה לי שאנשים החיים בחברה הנתונה במשבר-מתמיד, מאבדים את חוש-ההומור שלהם ואת טעמם לקומיות..."

שלים, והעליתי כמה שאלות בקשר להצגתו כסופר "יהודי-אמריקאי". כאשר שאלתי אותו כיצד נראית לו ההפרדה, שנהוג לעשות בארץ בין "סיפרות-אמריקאית" לבין "סיפרות יהודית-אמריקאית", תשובתו היתה צינית במידת-מה:

סול בלו

גיבור, או סינגון מילולי זה של לוחמה אידיאולוגית. אך לא אתכחש, ואציין, שיש באפשרותי להבין את נקודת-ההשקפה הזאת של הישראלים. אך מבחינתי, המונח של סיפרות-יהודית-אמריקאית הוא חסר כל ערך..."

א. "גיבורים יהודים, פרובלמטיקה יהודית"

האקדמיה השוודית בחרה בסופר האמריקאי, סול בלו, כחתן פרס נובל לשנת 1976. בחירתו של בלו - סופר ממוצא יהודי, העוסק בכתיבתו במשמעויות קוסמופוליות טיות גרמה לריגשה כמעט-אירוטית בטרקליני-התרבות שלישראל. והזקיפה כרובלות של סופרים לא מועטים בארץ, בזקיפות של קירבת-דם ואחוזה יהודית. המכונה התיקשורתית המשוּמנת, המשמשת בארץ כתח ליף לתרבות ולערכי-תרבות. נכנסה מייד לפעולה בהרי לוך גבות. במוספיה-הסיפרות ובמאמרי-המערכת של העיר חונות-היומית נקבעו מייד קביעות תרבותיות של שני כות, כפי שעשה א.ב. יפה, עורך הדף לסיפרות בעל המשמר: "...שמו של בלו ברשימת מקבלי הפרס הסיפרותי הנכונה בעולם" מופיע כבוד ויקר לא רק הסיפרות האמריקאית, שאלה הוא מוטיבך ואותה הוא מייצג רשמית, אלא גם לעם היהודי, שהוא אחד מכינוי המורכבים, המתוחכמים והקונטרוברסיאליים ביותר. כל ספריו, פרט לאחד, הם ספרים יהודיים: גיבוריו יהודים, פרובלמטיקה יהודית, אווירה ופביכה יהודית... סול בלו מעלה את היהדות לדרגת ערך הגותי-מפאסיני, הופך אותה למעין, קונדיסיון הימין** של האנושות בעידן זה..."

גם הטלוויזיה הישראלית לא טמנה ידיה במסך, והטר ריחה עצמה, במגאוזין-השבועי שלה, להציג כרקע לדבריו הנרגשים של השדר, שהגדיר את בלו כ"סופר יהודי-אמריקאי" תמונות שנלקחו בקונגרס פאן-קלאב, שנערך בירושלים לפני כשנתיים. ברסט נראה בלו, וחתן אחר של פרס-נובל, היינריך בל, משוחח עם כאשר בירייהם מרצד חיכוך המתגמד של חנוך ברטוב, שאינו מס' תיר כלל את נסיונות-הטרמפ שלו על סול בלו. ואכן, הודרו ברטוב ופירסם מאמרי-ביקורת על ספרו האחרון של בלו תשורת הומבולדט, שביקורת המוכירה לא במעט ביקורת אחרת שפורסמה על ספר זה בנוי ירוק רוויו אוק בוקס, לפני כשנה. ברטוב מנסה לנגח בעזרת סיפרו של בלו את הסיפרות-העברית העכשווית. כותב במאמרו: "...זה ספר מופנך בגאונו של מוח גדול, ערני, השואב את חומרו מלב-ליבם של החיים הרוטטים, לא מן הפימטאות הצרות של הליטרטורה..."

יש להניח כי פסטיבל-בלו בתרבות הישראלית הוא בנקודת-היוגיון. שריה-היגיון יורה להציב את הסופר-האמריקאי בתוכנית-הלימודים, ליד ש"י עגנון. או ליד אורי צבי גרינברג, שרק החודש נתבררנו על כניסתו לתוכנית-הלימודים. כך יצטרף בלו ויהפוך חלק מתוך הכבוד-הלאומי שלנו, חלק מתוך ה"הווייה-התרבותית" שאין לנו. והכל יתעלמו מך, שאין כל מכה-הישותף בינינו לבין סופר כישרוני זה.

ב. "אילו היה מתחשק לי - הייתי כותב גם באסקימוסית"

מלא ספיקות מהדמית זו של סול בלו, בחיי התרי בות הישראלית. ראינתי אותו בנובמבר 1975 *** בירושלים